

آنچه در این ستون می‌خوانید، دیدگاه‌های رسانه‌های خارجی است که صرفاً جهت اطلاع‌رسانی منتشر می‌شود و این دیدگاه‌ها موضع روزنامه «هم‌میهن» نیست.

Newsweek

توسعه توان دفاع دریایی ایران

ایران از الحاق‌های تجهیزات مهمی به نیروهای دریایی خود خبر داد که شامل یک کشتی جنگی بازسازی شده و یک پایگاه نظامی شناور است. این اقدام از سوی مقام‌های ایران به عنوان جهشی رو به جلو در قدرت دریایی و خودکفایی فنی توصیف شده است. ارتقاها در بجنوحه افزایش تنش‌ها در خلیج فارس و منطقه وسیع‌تر رخ می‌دهد؛ جایی که فعالیت‌های نظامی ایران به طور فزاینده‌ای توجه ایالات متحده و متحدانش را به خود جلب کرده است. ارتش ایران تأکید کرد که این الحاق‌ها عملیات دوربرد را تقویت خواهند کرد، حضور ایران در آب‌های بین‌المللی را مستحکم می‌سازند و نشان‌دهنده آمادگی تهران برای اعمال نفوذ خود هستند. توسعه قابلیت‌های دریایی ایران، منعکس‌کننده تلاش گسترده‌تر تهران برای تقویت دفاع نظامی خود پس از درگیری اخیر با اسرائیل و حملات ایالات متحده به سایت‌های هسته‌ای آن است. پس از این حوادث، ایران سرمایه‌گذاری در موشک‌ها، سامانه‌های بدون سرنشین و دفاع ساحلی را افزایش داده است تا حملات را بازدارد و قدرت خود را در منطقه به نمایش بگذارد. اضافه شدن پایگاه‌های متحرک و کشتی‌های جنگی پیشرفته، توانایی ایران را برای تأمین امنیت آبراه‌های استراتژیک و حفاظت از مسیرهای کشتیرانی تجاری افزایش می‌دهد و در عین حال، خودکفایی فزاینده در فناوری دفاعی را نشان می‌دهد. این اقدام همچنین پتانسیل تغییر توازن قدرت در خلیج فارس، دریای سرخ و اقیانوس هند را دارد؛ به‌طوری که رقابتی منطقه‌ای را به چالش می‌کشد و عملیات‌های دریایی ایالات متحده در نزدیکی آب‌های ایران را پیچیده می‌کند. ناوچه سه‌پند یک کشتی جنگی کلاس موج است که به موشک‌های کروز و فناوری پنهان‌کاری مجهز است. پایگاه شناور کردستان به‌عنوان یک شهرک بندری متحرک طراحی شده و قادر به پشتیبانی از یگان‌های رزمی دریایی و غیردریایی است. بر اساس گزارش رسانه‌های دولتی، ناوچه سه‌پند پیش از این در حین تعمیرات غرق شده بود اما به‌وضعی عملیاتی بازگردانده شده است. در حالی که ناو «کردستان» مأموریت‌های طولانی‌مدت را بدون اتکا به تأسیسات دائمی خارجی امکان‌پذیر می‌سازد. نیروهای ایرانی همچنین قایق‌های تندرو جدید مجهز به موشک، سامانه‌های هوایی و زیردریایی بدون سرنشین، و تجهیزات ارتقاءیافته دفاع الکترونیکی و ساحلی را معرفی کردند. این دارایی‌ها در کنار هم، جاه‌طلبی تهران برای حفظ یک حضور دریایی پایدار و گسترش دامنه عملیاتی خود را برجسته می‌کنند.

در همه‌های اخیر، نیروی دریایی ایران ناوگان خود را از طریق سخت‌افزارهای سطحی ساخت داخل گسترش داده است. این امر با اولین ناوشکن ساخت داخل در سال ۲۰۱۰ آغاز شد و پس از آن شناورهای کلاس موج مانند سه‌پند ساخته شدند. این پروژه‌ها به عنوان اقدامات ضروری در مواجهه با تحریم‌ها و محدودیت‌های واردات تجهیزات نظامی پیشرفته ارائه شده‌اند. سرلشکر حاتمی، وزیر دفاع سابق ایران، روز شنبه در جریان رونمایی دریایی گفت: «استراتژی دفاعی ما بر اساس دفاع فعال و بازدارندگی هوشمند است. این بدان معناست که ما منتظر حمله دشمن نخواهیم ماند و برای هرگونه پاسخ قاطع و کوبنده در هر نقطه‌ای که منافع ملی ما ایجاب کند، آمادگی لازم را داریم.» قابلیت‌های جدید ایران استقرار طولانی‌تر، پاسخ‌های سریع‌تر در دریا و نظارت مستمرتر بر کریدورهای کلیدی کشتیرانی را امکان‌پذیر می‌سازد. انتظار می‌رود با فعال شدن این شناورها، دولت‌های منطقه‌ای و ایالات متحده فعالیت‌های ایران را به‌ویژه در اطراف نقاط حساس استراتژیک با دقت بیشتری پیگیری کنند. این ارتقاها نشان‌دهنده قصد تهران برای باقی ماندن به عنوان یک نیروی تعیین‌کننده و بااقتدار در محیط امنیتی در حال تحول منطقه است.

همکاری زیر سایه تحریم

آیا تحریم‌ها و فشارهای جدید آمریکا روابط اقتصادی تهران و پکن را تحت تأثیر قرار می‌دهد؟

روابط ایران و چین را رو به توسعه توصیف کرد. به گفته سخنگوی کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی، «رحمانی‌فضلی اعلام کرد چین کشور مهمی است و گزارشی از همکاری‌های جمهوری اسلامی ایران و چین در سطوح مختلف سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و تجاری ارائه کرد و به سفر امسال رئیس‌جمهور به چین اشاره نمود و آن را موفق و با نتایج مثبت دانست. سفیر ایران در چین همچنین درباره قرارداد ۲۵ ساله ایران و چین اعلام کرد که این قرارداد در حال اجرا و رو به پیشرفت است و بخشی از آن نیز تاکنون عملیاتی شده است.»

بعد از خروج ایالات متحده آمریکا از برجام، درآمد‌های ارزی و تجارت خارجی ایران به شکل بی‌سابقه‌ای به چین و کشورهای همسایه وابسته شده‌است؛ تا جایی که نزدیک به ۸۰ درصد از مبادلات تجاری ایران صرفاً با ۵ کشور انجام می‌شود. این شکل از انحصار و محدودیت روابط خارجی باعث شده‌است که شناسایی و تحریم گلوگاه‌های روابط خارجی ایران تسهیل شود و ریسک تجارت خارجی ایران افزایش پیدا کند.

کریس رایت، وزیر انرژی دولت ترامپ اوایل سال جاری اعلام کرده‌بود که «ما می‌توانیم صادرات نفت ایران را کاملاً متوقف کنیم.» با این حال در طول ۹ ماه گذشته عملی شدن این ادعا با موانع زیادی مواجه شده‌است و تغییر چشمگیری در صادرات نفت خام ایران ایجاد نشده‌است. ایران در طول سال‌های اخیر تلاش کرده‌است با استفاده از ابزارهای مختلف، از جمله روش‌های دور زدن تحریم‌ها، از جمله فروش نفت نیابتی از طریق مالزی (و اخیراً اندونزی)، استفاده از شرکت‌های صوری، ناوگان سایه و بهبود روابط با چین، جلوی عملی شدن فشارهای آمریکا را بگیرد.

به جز دوره یک‌ساله از آبان ۱۳۹۸ تا شهریور ۱۳۹۹ که فروش نفت ایران به شکل قابل توجهی در چارچوب تحریم‌های آمریکا و کاهش تقاضای جهانی نفت به دلیل رکود ناشی از کرونا به شدت کاهش پیدا کرده‌بود، ایران بر اساس آمار نهادهای ارزیابی فروش نفت از شهریور ۱۳۹۹ توانست فروش نفت خود را احیا کند. بر اساس آمار

شهاب شهنساری

خبرنگار گروه دیپلماسی

عبدالرضا رحمانی‌فضلی، سفیر جمهوری اسلامی ایران در جمهوری خلق چین، هفته جاری با حضور در کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی، روابط ایران و چین را رو به توسعه توصیف کرد

عبدالرضا رحمانی‌فضلی، سفیر جمهوری اسلامی ایران در جمهوری خلق چین، هفته جاری با حضور در کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی،

تانکر ترک‌رز، شهریور ۱۳۹۹ مجموع فروش نفت خام و فرآورده‌های نفتی ایران به بیش از یک میلیون بشکه در روز رسید و تا زمستان همان سال از یک میلیون و ۶۰۰ هزار بشکه فراتر رفت.

خرید نفت خام ایران و روسیه برای چین نیز تا حدود زیادی منفعت دارد. چین تلاش می‌کند تا به عنوان بزرگ‌ترین واردکنندگان انرژی جهان، منابع تأمین انرژی خود را متنوع کند و وابستگی کمتری به متحدان آمریکا برای تأمین انرژی خود داشته‌باشند. در عین حال رسانه‌های مختلف در مورد میزان تخفیف‌های ایران و روسیه به خریداران نفت‌شان در بازار جهانی نفت گزارش‌های مختلفی منتشر کرده‌اند. بلومبرگ به تازگی ادعا کرده‌است که ایران تخفیف‌های فروش نفت خام خود را از ۴ دلار در هر بشکه نفت خام به ۸ دلار در هر بشکه رسانده‌است. این تخفیف‌های چشمگیر تمایل کشورهای واردکننده به واردات نفت خام ایران و روسیه را نسبت به رقبا افزایش داده‌است. آمار موسسه کپلر نشان می‌دهد که برای پنجمین ماه متوالی واردات نفت خام چین از ایالات متحده آمریکا در عدد صفر قرار گرفته‌است.

تشدید فشار حداکثری

دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا در دور دوم ریاست‌جمهوری خود مستان سال گذشته در یکی از نخستین اقدام‌های خود علیه ایران با امضای یک یادداشت ریاست‌جمهوری سیاست فشار حداکثری را مجدداً اعمال کرد. در دوره جدید علاوه بر سیاست‌های پیشین آمریکا برای تحریم افراد و نهادهای دست‌اندرکار در فرایند دور زدن تحریم‌ها، اقداماتی مانند بازگرداندن تحریم‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد نیز در دستور کار قرار گرفت. یکی از اهداف اصلی آمریکا از دور نخست اجرای سیاست فشار حداکثری، تلاش برای قطع صادرات نفت ایران به چین یا به ادعای واشنگتن به صفر رساندن صادرات نفت ایران است. در همین چارچوب جان کی هرلی، معاون وزیر خزانه‌داری آمریکا در امور تروریسم و اطلاعات مالی، ماه گذشته سفری منطقه‌ای به غرب آسیا داشت و برای شناسایی مسیرهای دور زدن تحریم‌ها و همچنین تحت فشار قرار دادن شرکای اصلی تجاری ایران به اسرائیل، ترکیه، امارات متحده عربی و لبنان سفر کرد.

همزمان با این اقدام‌ها در طول ماه‌های اخیر تعدادی تحریم جدید علیه بنادر و پالایشگاه‌های خصوصی چین به بهانه خرید نفت ایران و روسیه اعلام شده‌است. این تحریم‌ها در کنار شناسایی و تحریم نفتکش‌ها موسوم به ناوگان سایه که نفت خام ایران و روسیه را برای فروش در بازارهای مختلف جابه‌جا می‌کنند، نشان از تشدید تلاش‌های آمریکا برای افزایش فشار به ایران دارد.

مجموعه گزارش‌ها نشان می‌دهد که افزایش ناگهانی میزان ذخایر نفت شناور ایران بیش از اینکه ناشی از بی‌میلی چین به خرید نفت ایران باشد، ناشی از تلاش برای یافتن مسیرهای جدید برای دور زدن تحریم‌ها است. بلومبرگ می‌نویسد: «تحریم‌های اخیر ایالات متحده بر برخی پایانه‌های کلیدی در چین، مانند ریزاؤ (که یک نقطه ورودی عمده برای نفت خام ایران است) تخلیه بار را مختل کرده و برخی کشتی‌ها را مجبور به تغییر مسیر به بنادر جایگزین کرده‌است.» این تغییر مسیر و تاخیر برای یافتن مشتری با بندر جدید باعث شده‌است که بخشی از صادرات نفت ایران به صورت شناور روی دریا باقی بماند.

موسسه کپلر نیز در ارزیابی خود از میزان فروش نفت ایران تأکید می‌کند که خروجی نفت از بنادر ایران در طول ماه‌های اخیر تغییر چندانی نکرده‌است، اما به دلیل اختلال‌هایی که بر اثر تحریم پایانه‌های وارداتی در چین ایجاد شده‌است، بخشی از نفت صادراتی ایران به‌رغم بازگیری در مبدأ، هنوز به مقاصد خود در چین نرسیده‌اند. کپلر در گزارشی می‌نویسد با وجود تشدید اخیر تحریم‌ها علیه نفت خام ایران، میزان بازگیری نفت ایران همچنان بالا بوده و در ماه‌های سپتامبر و اکتبر نزدیک به ۲ میلیون بشکه در روز باقی مانده‌است. در حالی که معمولاً تقریباً تمام نفت ایران به چین صادر می‌شود، قابل توجه است که در دو ماه گذشته، تنها به طور میانگین ۱/۲ میلیون بشکه در روز از این دو میلیون بشکه نفت در روز به چین رسیده‌است. به نوشته کپلر این اختلاف در میزان خروجی نفت ایران و ورودی نفت در چین، نشانگر دو مسئله است:

► **اختلاف بین بازگیری و ورود:** بخشی از این اختلاف بین میزان بازگیری نفت ایران و میزان رسیدن آن به چین، نفت خام شناور بر روی آب را نشان می‌دهد.

► **علت ذخیره شناور:** یک نتیجه روشن این است که همه محموله‌های خروجی از ایران هنوز خریداران نهایی خود را پیدا نکرده‌اند و بخشی از عرضه در حال ترانزیت یا ذخیره شناور باقی مانده است. این وضعیت، ذخیره شناور در آسیا را به بالاترین حد خود در سه سال اخیر رسانده است.

کپلر ادامه می‌دهد یکی از عوامل اصلی محدودکننده تقاضا در کوتاه‌مدت، تمام شدن سهمیه‌های واردات نفت خام در میان پالایشگاه‌های شاندونگ بوده است. با این حال کپلر تأکید می‌کند که این اختلال موقتی است و پیش‌بینی می‌کند که به سرعت وضعیت صادرات نفت ایران به چین به شرایط عادی باز گردد. با توجه به تخفیف‌های چشمگیر بر نفت خام ایران (که در حال حاضر حدود ۸ دلار